

Саймън Мордън - „Степени на свобода“

Беше студено. Докато Петрович изкачваше огромната купчина отломки, се бяха изредили жега, дъжд и вятър и сега времето отново се променяше. Дъхът му излизаше на впечатляващи облаци, разбиваше се в шинела му и се превръщаше в проблясващи капчици роса, които залепваха и потрепваха върху дебелия зелен плат.

Маршрутът му беше избран предварително: той знаеше точно коя паднала метална греда ще издържи тежестта му и коя ще поддаде, запращайки го в море от натрошени стъкла; онази бетонна плоча беше нестабилна, но тази привидно незначителна колона се опираше върху твърда земя. Програмата беше качена в съзнанието му и показваше поредицата от маркери, дръжки и стъпала, но само на него. Притежаването на това познание беше доста опасно.

Опасно до такава степен, че той се изненада, когато видя друг човек да се приближава откъм срещуположната страна към мястото на срещата. Досега никой не го беше правил, макар и той да не беше сигурен, че е нямало опити. Останките на кулата „Ошикора“ не му принадлежаха по никакви законови или морални норми.

Това, че имаше компания, сигурно означаваше нещо, но той трябваше да изчака, за да разбере какво.

Нямаше да позволи на този новак да попречи по някакъв начин на ритуала, който бе изпълнявал всеки ден по едно и също време през последните триста четирийсет и осем дни. Продължи да се изкачва, без дори да се замисля за мускулите си, позволявайки на тялото си да извършва поредицата от познати, заучени движения.

Вместо това използваше времето, за да си мисли за други неща: за това, как бе протекъл животът му, как се развиваше в момента и как щеше да се промени в онова бъдеще, което той се опитваше да построи. Лицето му потрепна, едното ъгълче на устата му се изкриви леко – призрачно подобие на усмивка, нищо повече. Той беше обсебен от едно видение, което съдържаше в себе си почти неограничени обещания, но въпреки това упорито отказваше да се осъществи.

Почти беше стигнал до края – и в буквалния, и в преносния смисъл. Пред погледа му се появи върхът на купчината отломки от кулата „Ошикора“, превърнат от честите му посещения във вдлъбната корона от извита, изкривена стомана. Той скочи в нея и се огледа за нещо символично, което да хвърли надолу.

Разрови с крак натрупаните боклуци, праха и натрошеното стъкло, начупените плочки и парчетата накъсани килими, счупените плоскости и оголените жици – всичко, което беше част от кулата, преди тя да бъде срутена от крилатите ракети. Ето едно парче от пластмасов стол. Той се пресегна и го вдигна, измъквайки го изпод останалите боклуци. Седалката беше розова на цвят и се беше откъртила от стойката си с колелца. Беше се спукала почти до средата, но не съвсем. Щеше да свърши работа.

Отнесе го до ръба на пропастта и го вдигна над главата си. Беше се превърнал в уличен циркаджия за събралата се тълпа, но не това беше целта му. Когато преди година бе започнал да го прави, валеше силно и той беше подгизнал до костите. Тогава го гледаха само Люси, Маса и Валентина. Дори не ги беше предупредил какво смята да направи – предпочиташе да е съвсем сам в онзи първи ден, но те не му бяха позволили. Постепенно постъпката му заживя свой собствен живот, хиляди започнаха да се събират около огромната купчина отломки и да го гледат как церемониално и безполезно се опитва да изкопае погребания отдолу ИИ.

Те идваха, той се изкачваше, вземаше нещо от върха и го хвърляше на земята. После слизаше, а те се разотиваха. Общо взето, това беше.

Протегна ръце. Розовата седалка полетя в студения неподвижен въздух, оставяйки след себе си следа от прах. На няколко пъти се удряше в отломките, превърташе се и

продължаваше да пада надолу. Профуча край тълпата, която се наведе, за да я избегне. Изчезна някъде зад масата от тела и той изгуби интерес към нея. Шест седмици по-рано случайно беше ударил някого с ръба на един пулт, но на следващия ден човекът отново се появи с бинтована глава и блясък в очите.

Не беше сигурен какво да прави с тази... преданост.

Петрович се нареди да се обърне и да тръгне надолу, когато се сети, че някой идва, за да се срещне с него. Тъй като това се случваше за пръв път, той не беше сигурен как да реагира. Не беше длъжен абсолютно на никого. Можеше просто да си тръгне, а можеше и да остане.

Огледа тълпата. Обикновено досега да се бяха разпръснали – той беше хвърлил предмета, образът му беше запечатан от безброй фотоапарати и беше излъчен в мрежата за глобалната аудитория. Трябваше да си тръгват. Чакаше ги работа, защото точно затова бяха дошли в Свободната зона.

Ала те стояха и наблюдаваха фигурата, която се опитваше да додрапа до него, но непрекъснато се плъзгаше назад. Петрович не беше сигурен дали тълпата иска да остане, или се опитва да го издърпа надолу с мислите си.

Той седна, провесил крака през ръба на една отломка. Опасно беше. Част от него го осъзна и се наслади на усещането. Останките от кулата изобщо не бяха обезопасени. Все някога щяха да започнат да се разместват.

Мъжът, който се опитваше да се изкатери до него, се придвижваше *ёбаное* бавно. Часовникът в ъгъла на зрителното поле на Петрович отброяваше секундите и минутите, а една бърза консултация с бележника му подсказа, че след час трябва да бъде някъде в другия край на Свободната зона.

– Ще продължаваш ли, или да се връщам утре? – извика той.

Мъжът вдигна лице нагоре и пулсът на Петрович лекичко се ускори.

– Би могъл да слезеш и да ми помогнеш – каза човекът.

– Защо да ти улеснявам живота? Ти никога не си го правил.

– Можеше да помолиш някой друг да ти бъде кум.

Мъжът се спря и се изправи, разкривайки пред Петрович бялата свещеническа якичка на черната си риза.

– Маделин не би приела никой друг. И все още не съм разгадал дали се опитваше да накаже мен, или теб.

– И двамата, сигурно. – Свещеникът забърса лицето си с длан. Потеше се въпреки студата. – Трябва да поговорим.

– И без това не съм тръгнал да се крия.

– Трябва да поговорим сега.

– Нямам намерение да викам през останалата част от разговора.

– Тогава ми помогни.

Петрович обмисли ситуацията. Струваше му се напълно приемливо да покаже среден пръст и да остави свещеника на нестабилната купчина отпадъци, изправен пред също толкова трудното слизане на земята.

– Би трябвало да ти кажа *отвали*.

– Но няма да го направиш. Ти си изморен, Петрович. Нещата, които най-силно искаш от живота, са все така далеч, както са били винаги.

Може и да беше така. Може и да се беше изморил от непрекъснатите сблъсъци. Може би все пак, въпреки всичко, се беше променил.

– Все тая. – Той скочи и се плъзна надолу, изминавайки десетте метра между двамата за някакви си секунди.

После подгъна пешовете на шинела и седна на мястото, където се беше спрял. – Така е добре. Казвай каквото имаш да ми казваш. Даже по-добре ми обясни защо не можеш да

ми го кажеш на някое друго място. Освен ако нямаш нужда от публика. – Петрович се намръщи и изпрати виртуалните си агенти из възловите точки на местната мрежа. – Нямаш подслушвателни устройства, нали?

– Свещениците повече от всички трябва да могат да пазят тайни.

Отец Джон се огледа, търсейки подходящо място за сядане, и Петрович завъртя очи; зажужаха сервомотори и миниатюрни помпички впръскаха повече течност, за да смажат твърдата повърхност на имплантите.

– На мен не ми е удобно и не ми пука как ще се чувстваш ти. Скоро трябва да бъда на друго място, така че не разполагаш с много време.

Свещеникът приклепна и се опита да седне. Започна да се плъзга назад; ръката на Петрович се стрелна напред, сграбчи го грубо за гърдите и го натисна върху задните му части.

– Стъпи си по-здраво на краката, *мудак*. Бъди по-уверен. – След като се убеди, че свещеникът няма да започне да се плъзга надолу, той отпусна ръката си в скута. – Всичко е въпрос на увереност, независимо дали е уместна, или не.

– Метафората на живота ти?

Отец Джон леко се заклати на място, опитвайки се да се намести по-удобно, но не успя.

– *Пойди к чёрту*. Досега вършеше добра работа.

– Досега – каза отец Джон, – но вече не. Закъсал си, нали?

– *Ебать мой лысый череп*.

– А ако спреш да ругаеш и ме изслушаш, току-виж съм успял да ти помогна. – Той махна с ръка към събралите се хора, рискувайки да падне от мястото си. – Както може би и те.

– Аз... – започна Петрович. После погледна към тълпата. Увеличи образите им и огледа лицата. Стига да поискаше, можеше да получи името на всеки един от тях от базата данни на Свободната зона. – Те идват тук всеки ден и не казват нищо. Никой от тях никога не е казвал какво иска.

– Не може да нямаш никаква представа.

– Нямам *ёбаная* идея. – Петрович сви рамене. – Никога не ме е бивало в човешките отношения.

– Това поне е истина. Някога хрумвало ли ти е да поговориш с тях? А ако точно това очакват от теб?

Устните на Петрович отново потръпнаха и той вдигна пръст към носа си, за да намести несъществуващите очила.

– Какво?

– За бога, човече. – Беше ред на свещеника да се вбеси. – Всеки политик западно от Урал може да те ненавижда, но те – той отново посочи надолу, – те те обичат. Ти ги спаси. Два пъти. А хората, които наистина са обмисляли случилото се, знаят, че ти дължат живота си. Дори онези, които не те мислят за жив светец, са ти задължени до такава степен, че всеки водач, религиозен или светски, е готов да направи всичко заради теб.

– Не съм го искал и не се нуждая от това.

– Напротив. Ти идваш тук всеки ден, за да правиш това. Знаеш, че е безполезно, дори безсмислено. Би могъл да използваш времето си, за да лобираш пред ЕС, пред ООН, но доколкото ми е известно, не си разговарял с никого за онова, което е скрито под тази купчина.

– Не което. Който. Той си има име.

Петрович почувства как старият гняв се надига отново, но той знаеше много добре как да се справи с него. Да диша бавно, да контролира ритъма на сърцето си, да пусне схемата мозъчни вълни, създадена, за да имитира спокойствие.

– Майкъл – каза отецът. – Онова момиче каза...

– Тя също си има име. Люси.

За момент свещеникът изглеждаше притеснен.

– Сега не говорим за Люси. Няма и да говорим. Давай по същество, защото времето тече.

– Колко време ще ти е нужно, за да изкопаеш Майкъл от тая купчина отломки, използвайки само голите си ръце?

Петрович се наведе напред, облягайки лакти на коленете си.

– Когато казваш вълшебните си думички над хляба и виното, ти ли ги превръщаш в тяло и кръв?

Той знаеше, че навлиза в спорна територия, но оставайки тук да изслуша свещеника, си беше платил за правото да говори.

– Не. Това е силата на Светия Дух – но аз не очаквам да повярваш в това.

– Защо тогава изобщо изричаш думите?

– Защото са важни.

– Ето ти и отговора на твоя въпрос. – Петрович докосна носа си. – Това е символ.

– Но не е ефикасен.

– Какво?

– Това. Хвърлянето на разни неща от тази планина.

Ще си мъртъв, преди да приключиш, а И... а Майкъл ще остане в капана. Тайнствата имат силата да спасяват. Това е просто един безсмислен жест.

Отец Джон махна с ръка във въздуха, за да покаже колко велико е небитието.

– Безсмисленият жест за един е смислен ритуал за друг. – Петрович сви устни. – Не ти трябва да поемаш по този път. Не и с мен.

Лицето на свещеника се изопна.

– Виж какво, изпратиха ме тук. Изпратиха ме да ти задам един въпрос, а това е единственото място, където си сам.

– Едва ли отговорът ми ще се промени, ако съм в компания. – Думите на свещеника обаче бяха възбудили любопитството му. – Кой те изпрати?

– Конгрегацията на Доктрината на вярата.

Петрович повдигна вежди.

– Инквизицията? Колко неочаквано.

– Престани с това. Повече от петдесет години не ги наричат Инквизиция.

– И какво искат?

– Искат да знаят дали Майкъл може да се счита за жив. И ако да, дали има душа?

– Наистина ли? Почти година лежи заровен под тази планина от отломки и едва сега те решават да го забележат. Къде са били досега? – Петрович изсумтя. – Били са заети да си крият главите в *жопу*?

– Не очаквам от теб да разбереш – каза свещеникът. – След Дългата нощ те непрекъснато дискутират. Ами ако ИИ покаже признаци на независимост, творческо мислене? Ами ако може да показва съпричастие? Ами ако е способен на щедрост, алтруизъм, състрадание?

– Можех да им дам отговор още преди единайсет месеца.

– Нямам предвид това. Те трябва да намерят теоретично решение на тези „ами ако“. Ако е способно, как трябва да постъпим ние? Те имат един – свещеникът се поколеба – протокол. Нещо като теста на Тюринг, само че не измерва разума, а *душата*.

– Значи, Ватиканът иска да знае дали Майкъл е одухотворено същество, или просто парче месо. – Петрович примигна. – *Ебаный стос*. Те искат да знаят дали може да бъде спасен.

– Нещо такова. Снощи светият отец подписа протокола. Конгрегацията веднага ме призова. Не са седели със скръстени ръце; за Църквата това дори се смята за неприлично бързо.

Петрович се замисли, след което взе решение.

– Не – каза той.

– Не? Та аз дори не съм ти казал още какво иска Конгрегацията.

– Няма значение. – Петрович се изправи, отупвайки полите на шинела си. – Отговорът ще е същият. Отказвам да участвам.

– Ако Църквата обяви, че Майкъл има душа, всеки католик ще бъде длъжен да помогне за спасяването ѝ. – Отец Джон също се опита да се изправи, но Петрович беше успял да се отместе. Краката на свещеника отново започнаха да се плъзгат. – Смятах, че точно това искаш. Ти имаш нужда от нас.

– Да. Ти така твърдиш.

Петрович протегна ръка и се хвана за една стърчаща метална греда. Знаеше, че тя ще издържи на тежестта му, затова скочи върху нея. Оттук можеше да се прехвърли обратно на върха.

– Петрович! Мислех, че ще бъдеш доволен.

Това го накара да спре. Той погледна назад през рамо и бавно поклати глава.

– Кой хуй те накара да си го помислиш? Слушай ме внимателно, защото нямам намерение да си хабя дъха да повтарям. Не ми пука какво казват група дъртаци – те всичките са мъже, нали? – не ми пука какво казват за Майкъл, дали смятат, че има душа, или не, дали си заслужава да бъде спасен, или да бъде оставен тук да гние, докато не му се изхабят батериите, полудявайки бавно в тъмното. Той ми е приятел и няма да го оставя да умре. *Врубаться?*

Той се обърна, но тогава се сети, че има да каже още нещо.

– Какво? – попита свещеникът.

– Стой далеч от Люси. Ако разбере, че дори си я поглеждал, ще те разпоря от пъпа до шията с ръждясала лъжичка. Това можеш да го кажеш и на кардинал Хименес.

– Това не е... – Отец Джон се отказа. – Не можеш да ги спреш. Съдействието ти не е необходимо.

Този път вече Петрович показа среден пръст на свещеника.

– На път си да разбереш колко много бъркаш.

Той се изкатери горе и изчезна от погледите. Тълпата се размърда нервно. Бяха пропуснали нещо, а не можеха да разберат какво. Повечето започнаха да се разотиват. Други, по-упоритите зрители, решиха, че ще изчакат някой да им обясни какво се беше случило току-що.